

BENARES, India, 1956

VESÉK ELADÁSRA

erkölcs dolga

SAM SIEBERT – NEWSWEEK MAGAZIN

CSŐDTÖMEG vagy. Kilökött magából a társadalom, megfertőzött az AIDS vírusának társadalmi és jogi megfelelője. Legborzasztóbb álmaid valósággá válnak... Ha nincs benned elég bátorság, hogy bűnöző lehess, ha gyáva vagy egy betöréshez vagy bankrabláshoz, ha nincs erőd mindent újrakezdeni, ésszerű megoldást kínálok: légy vesedonor!

A fenti szöveg egy, a Német Szövetségi Köztársaságban kézzől kézre járó reklámlevélből származik. Egy szervátültetéssel foglalkozó nyugatnémet cég, az „Association of Organ Donations and Mutual Human Substitution”, ígérete szerint kerek 45 ezer dollárt fizet az életképes, átültethető vesék darabjáért.

A fenti ajánlatot két hónappal ezelőtt kezdte postázni a cég igazgatója, Rainer Rene Adelman von Adelmansfelden gróf. A levél címzettjeinek nevét egy mindenki számára hozzáférhető csődnyilvántartásból szerezte. A megvásárolt veséket szervátültetésre szoruló betegeknek tervezi eladni. Az ár, amely tartalmazza az új vese beültetését is egy külföldi klinikán: 85 ezer dollár. „Én csak jót cselekszem – állítja Adelman – és az emberek mégis úgy tesznek, mintha szívtelen, kegyetlen üzletember volnék.” A veséknént várható 11 ezer dolláros nyereség szerinte „teljesen normális”.

POPCORN ÉS BIKINI, Berlin, 1959

Adelmann induló vállalkozása máris árháborút okozott: egy frankfurti üzletember, Rainer Scherer „Asia Transplant” névvel olyan szolgáltatás-csomagot kínál, mely az új vesén kívül tartalmaz egy repülőjegyet Indiába és vissza, valamint három és fél hét utókezelést is – durván 45 ezer dollárért. Az „adminisztrációs költségek” miatt Scherer mindössze nettó 1100 dollár nyereségre számít vesénként. Alacsonyabbak azonban a költségei is, hiszen a veséket a Harmadik Világ országaiban készül beszerezni. „Szervmaffiának neveztek – mondja – de mi csak segíteni akarunk. Mi jobb: ha adok egy szerencsétlennek 20 ezer márkát, vagy ha ez a szerencsétlen két egészséges vesével hal éhen és kerül a hullaházba?” (Egészséges emberek egy vesével is élhetnek teljes életet.)

Évek óta beszélnek a Harmadik Világban zajló titkos szervkereskedelemről. A konkrét esetek némelyikére egyszerűen nem találtak bizonyítékot. Sok történet túlzó vagy hamis. És most önjelölt szervkereskedők nyíltan (és legálisan) működnek Németországban. Az NSZK-ban, Ausztriában és a Benelux államokban évente mintegy nyolcezren iratkoznak fel a veséátültetésre várakozók listájára, az Eurotransplant-ra. A hivatalos transzplantációs központ azonban csak 2500 emberen tud segíteni. A többiek várnak és reménykednek. A kínálatot ilyen mértékben meghaladó kereslet miatt elkerülhetetlen volt a szabadpiac reakciója.

AZ ÜGYNÖKÖK még egyetlen vesét sem adtak el fizető vevőnek, de Adelmann máris az állítja, hogy elárasztják az ajánlatok. Egy mannheimi pincérnek, a 27 éves Heinrich Preussnak azért lenne szüksége pénzre, hogy új életet kezdhessen, és hogy

Új élet

Kelet-Németországban maradt barátait is átsegíthesse a határon. „Ha Adelman az egyik vesémet akarja, megkaphatja” – nyilatkozta Preuss a nyugatnémet *Bunte* című hetilapnak.

A negyvenéves müncheni üzletember, Günter Hahn hat éve vár egy új vesére. Ha Adelman szerez neki egyet, mondja Hahn: „Talán megteszem. Túl fiatal vagyok még, hogy így töltssem el életem hátralevő részét.”

A nyugatnémet orvosok tavaly kísérletet tettek arra, hogy megakadályozzák a szervkereskedelem terjedését. Etikai kódexükhöz közös megegyezéssel egy új kitévelt csatoltak. Ez egyértelműen megtiltja, hogy élő donortól származó vesét ültessenek be, ha az nem a szervátültetésre szorult beteg rokonától származik. Walter Land professzor, a müncheni Grosshadern transzplantációs klinika vezetője egy lépéssel még továbbment: kijelentette, hogy kórháza egyáltalán nem hajlandó élő ember szervét beültetni. Ez az etikai kódex azonban nincs törvényileg szabályozva. Azonkívül Adelman és Scherer a műtétet külföldön akarja elvégeztetni.

A világ egyes részein a szervkereskedelem nem kelt erkölcsi aggályokat. Kína déli részén, Kantonban például a Nan Fong veteránkórház 10 250 és 12 800 dollár közötti áron kínál átültetendő vesét külföldiek számára. A donorok többsége frissen kivégzett fegyenc. A helyi rendőrség beleegyezésével sebész-csoportok ingáznak a közeli vesztőhelyek között, hogy a használható szerveket speciális teherautókba gyűjtsék. A kereslet még mindig nagyobb, mint a kínálat: a kórház azonban folyamatosan hirdeti szolgáltatásait a Hong Kong-i újságban további pénzes ügyfelek reményében.

A kantoni civilkórházakkal ellentétben a Nan Fong, katonakórházként szabadon hozzájuthat a halálraítéltek szerveihez. „Ez nem fair – állítja a kantoni egyetemi klinika, a Zhongshan Medical College’s Number One Hospital egyik professzora, Shen Qingrui. – A katonakórházaknak előjogaik vannak. Mi meg csak várhatunk.” Qui Zaocheng, a kórház egyik transzplantációs sebésze szerint a betegek egy része élő donoroktól vásárol magának szerveket. Az egyik Hong Kong-i sebész szerint egy vese átlagos kantoni ára 4000 dollár. Hol találnak a páciensek olyan embert, aki hajlandó eladni egy szervét? – „Ez nem a mi felelősségünk – mondja Qui. – Mi nem keveredünk bele ilyesmibe.” A Nan Fong kórház Hong Kong-i képviselője, Ho Mei Sim szerint a Nan Fong nem dolgozik fizetett donorokkal – egyelőre. A jövőben persze megtörténhet. Jó lenne a veseátültetésre váró betegeknek. Persze vitatható, hogy ugyanilyen jó lenne-e a donoroknak is. Mindenesetre a nemzetközi egészségügyi hatóságok csak most kezdik felmérni, milyen veszélyt hordoz magában a szervkereskedelem elburjánzása.

SEGUIS, Párizs, 1947

BIJOU MAMA, Párizs, 1932